

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6

În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:

Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiu, 21 Aprilie (3 Maiu) 1891

Nr. 16

Sola

de

Carmen Sylva.

Poemă citită de Majestatea Sa Regina României în ședința iubitară a Academiei Române.

(Urmare și fine).

Ce s'aude 'n cea pădure? Ea răsună 'n adâncimi de tropote sute, de tropote mii, de bărbați și de cai, de zăngănitul armelor. Fecioarele 'n mirare se ridică 'n sus și ochii ațintesc. Pădurea-i deșertă cât ochiul pătrunde; dorm chiar păserele de zăduful Țilei. Dar' sunetul straniu înăbușit s'apropie, și legate de dînsul, nevădute, misterioase cete; până-ce Sola mută și palidă, ca și albul ei veștmânt, brațul nu-și ridică și dincolo arată spre malul drept al Dunării. Pulbere ce dela sute de turme spre cer se înalță, în ea se vede schînteind ferul dela coifuri și din vîrf de lănci ce apar deodată și iute ear' dispar ca fulgerul în norii cei negri și plini de stricătoare grindină. Pădurea răsună mai tare și mai slab de acei care, pre ceta mal, de pre înălțimi spre riu, mulți și nenumărați, cumplit înaintează. Și fără trăgănare se pun la ciocănit, se pun la făurit, la focuri alburii în miezul Țilei, se pun să 'ntindă pod de luntri îmbinate. O Ți a trecut numai și totul e sfîrșit.

Stau armele strînse în mănunchiuri amenințătoare, spre cer înțepenite: Ear' cetele tot vin și se rostogolesc. Pre ceta mal al Dunării, dealuri, șesuri, păduri, se par toate, că se mișcă, se par toate a înainta spre riu, în jos, ca albia să 'i-o astupe. Toți, — Sola și fecioarele privesc în tăcere peirea ce vine. Stă fecioara nemișcată, cu mâna umbrind ochiul sprîncenat. Inima 'i era împetrită de spaima puterii ce dincolo se revarsă spre podul întins, ca lăcuste, de care nimic nu te apără, pre care nici ape, nici arme nu le opresce, care cu propriile lor trupuri poduri întind, jertfind din a lor mulțime acele ce înșile sdrobesc, spre a prefăce în pustiu gol, pădure și câmpie.

Soarele apune liniștit și pacinic lunecă și trec valurile aurii. Ear' dincolo pe mal lănci și scuturi lucesc însângerate de focul viu al soarelui.

Chiar pulberea ce se ridică din dealuri și din văi ca fum des și înălțat, chiar pulberea roșesce, și 'ntreg cerul stă în foc, c'atunci când păduri aprinse, de flacări înghit. Dar' vine umbra albăstrie și 'ncet, pe nesimțite, ea se 'ntinde preste toate: e steagul ce se pleacă, când Țiua e perdută și oastea e învinsă. Sola stă și numără focurile ce schînteiază, doar' ar iscodi a vrășmașilor putere. Ea stă și numără, până-ce o fetiță semn 'i face, că ostașii așteaptă armele să ridice de pre nēsiposul mal. Atunci Sola se trezesce și pașii ei întoarce.

Nando de mult sta în așteptare, în dos de arbore. El nu se uita nici la Romani, nici la podul lor, nici la primejdia ce pre toți amenința. Ochiul lui e ațintit spre armele sale. Le va fi spălat Sola, le va fi atins ea pre dînsule cele din urmă, le va fi ținut ea încă în mânilor ei cât de puțin după-ce le spălase. El repede s'asvîrle asupra lor, pășind pe urmele calde încă de gingașul picior al Solei.

Dar' Sola înaintează rece, ca zăpețile ce pe vîrfuri de înalți munți nu se topesc nici de căldura soarelui din luna lui Cuptor. Ea nici că se întoarce. Odată numai ea brațele 'și ridică, în crescet 'și le pune, și earași în liniște înainte pășesce. Ea este ca a negurilor făptură, de adierea serii împinsă încet și lin.

Nando strînge cu tărie lancea la peptu-'i, sărută scutul cel credincios, ca-și-cum ar scî, că într'însul ea fața 'și-a oglindit, ca-și-cum 'i-ar cere chipul să-și păstreze.

*

Roșitu-s'a Dunărea, — se părea, că valuri de sânge se revarsă din ea. Plină-i de trupuri, — se părea, că chiar valurile ei au murit. Plină-i de arbori, — se părea, că toate pădurile s'au plecat înaintea toporului. Ear' giur împregiur aerul tremură de țipete și rațele soarelui se clatină. Podul stă încă și trece preste dînsul pedestrime și călărime, îndesite ca furnicile călătoare.

A Dacilor oaste-i sdrobotită, împrăsciată. În păduri ea se strînge din nou în tăcere, ca o stâncă de granit. Pe Nando îl aduc pe crengi; din multe răni el sîngeră. Sola stă în picioare, apucă în mâni valurile ei de pîr, și fără a vorbi,

de trei-ori cu dinsele peptul își bate. Nando, de dureri învins, ochii închide și ostașii plini de jale capetele pleacă.

Adunată stă a Dacilor oaste și ranele-'s vindecate. Ear' Sola 'și taie părul cel negru și lung. Sus îl leagă la vârful lăncii lui Nando, să fâlfăie ca o flamură de vânturi mișcată, de soare luminată. Aceasta dicea: „Vei fi condus spre glorie și biruință“. Și în adevăr biruința și gloria în partea Dacilor se dăduse. Romanii stau înfrânți. Strălucind de veselie, Nando vine spre Sola, plin de putere, ager de tot, el, care minuni făcuse, în mâni cu flamura din mâna ei primită: — „Sola! Oare astăzi vrednic sînt de tine?“

Ea însă ridică mâna și 'n tăcere trei degete 'i arată. Se mișcă mulțimea. Eroii s'asvîrl în preajma ei. Femeile cer Sola să se 'nduplece. Bêtrânii o încungiură, rugând și amenințând. Toți se strîng în giurul fecioarei. Dar' ea 'și scutură părul cel des, care 'i încungiură capul ca o coamă de leu, de lumini aurii străbătută: — „După a treia bă-têlie! Atunci voiu alege!“ —

Astfel vorbi, cu glas rece. Se 'ntoarce apoi cu mândrie și 'n a cortului întunecime dispăre.

*

A treia bătêlie! Întră 'n țeară a Romanilor puteri covârșitoare. Întră și se revarsă ca apele umflate ce năvălesc cu sloii de ghiată. Întră și lupta se încinge, precum vijelia în păduri turbează, copaci scoțend cu rădăcini adânci, turnându-'i la pământ. Dacii stau neclintiți. Dar' totul e pierdut! Nando e neasemănat. Flamura lui, în sânge adăpată, din vârful lăncii cade ca muschiul de pe brad; ear' peptu-'i stă deschis de o lovitură grea, din care sângele-'i curge 'n șiroaie ferbinți. Nando cade la pământ și tot încă se apără cu paloșul ridicat. „O, Sola, vino!“ șoptesc fără putere a lui buze ofilite, ce seamănă cu florile ce de pe arbore tremurând se scutură în pulbere. „Sola, vino!“ Ea însă stă în vultorea luptei, vede flamura, vede cum ea se pleacă, și aude ostașii, de moarte amenințați, strigând cu toții: — „Sola!“ Ea rîndurile desparte cu brațele ei albe și spre Nando privesce, care la pământ jos sufletul își da.

Cea din urmă suflare din peptul lui eșise, și ochii lui deabia se închise în ultima-i ochire de dragoste și de credință. Ea îngenunche lângă trupul fără suflet, îi ia mâna slăbită, din care acum abia paloșul cade, și strigă 'n îmbulzala luptei celei mari: — „Aceasta este a treia și de bătêlie! și acesta-i mirele meu!“ Eroii cu spaimă și împetriți aud groasnicul cuvânt. Se ridică însă îndată un strigăt și un țipet, ca tumultele ce se îndeasă în stânci adânci: „Sîntem perduți! Ară-tarea-i adevăr! Fecioara-i de vină! Ea se plă-tească! Nici unul din noi se nu mai rămăe, dar' „fata, și ea, care moartea a adus, și ea se peară!“

Cu mâna ei în mâna lui Nando, cu inimă tare și vesel suris, fără clipă din ochi, ea moartea

primesce dela ai sei. Ear' ostașii toți s'asvîrl în năvală și secerăți sînt toți, ca spicele ce cad fără glas și fără jale. Din al Dacilor uriaș popor nimic n'a mai ramas. Împrăsciate zăceau pe pământ tot trupuri neînsuflețite. Se asvîrlise 'n bătêlia cruntă și femeile toate, spre a nu rămânè pradă ostașilor romani, ele, care cu mândrie eroilor da semnul de dînșii așteptat.

*

Noaptea, la lumina lunei, umblă rătécind pe malul Dunării, în sus și în jos, mareața arêtare a unei fecioare. Ea mânil'și frînge, în ape umblă până la brâu. Ea caută un vad să treacă dincolo și cu glas se vaietă: — „Dar' nu vedeți? Din „cea din urmă bătêlie am luat pre cel din urmă „ostaș! Trebuie să trec dincolo! O, valuri spume-„gătoare! Lăsați să trec, s'așed dincolo la adăpost „de furia vrășmașului, pre cel din urmă ostaș! „Lăsați, ca dincolo mireasa să treacă! Arêtați-'mi „vadul, ca să nu ved oștirile romane, călcând în „picioare pre mortul meu! Lasă-mă, Dunăre, să „trec prin ale tale însângerate valuri!“

Astfel se vaietă fecioara toată noaptea cea lungă și mânil'și frînge. Dar' ale Dunării valuri mărețe curg neîncetat, puternic, nemiloase, la lumina lunei, care a privit al Dacilor sfîrșit și-a morților mulțime!

Limfa lui Koch.

Novelă de I. T. Mera.

(Urmare).

VI.

Anița aștepta cu nerăbdare trecerea zilelor, era neliniștită, își perduse pofta de mâncare și își consuma puterile într'o sbuciumare sufletească puternică și vie ca și gândurile și dorința, ce o munciau.

Ear' sërmanul Zamfirescu era nemângăiat. Deoparte doria și el cu o febrilă nerăbdare adevirarea informațiilor, s'și vadă scăpată fiica, pre care o credea hotărît pierdută, — de altă parte vedea, că în această luptă sufletească Anița piere, piere, — întocmai cum piere lumina soarelui dinaintea norului, care aleargă gonit de vânturi și o înghite cu nesaț.

Dar' în sfîrșit a sosit și ziua mântuirii: 13 Noemvrie. Chiar în aceeași și scia toată lumea, că o revistă medicală din Berlin a adus împărțășirile lui Koch asupra noului tratament al tuberculosei. Câte speranțe dulci și mărețe nu s'au deșteptat atunci în inimile alor mii și poate sute de mii de bolnavi, care se credeau pe jumătate înghițiți de gura însăpăimântătoare a morții, — și deodată, ca printr'o minune nepricepută, ei se vedeau scăpați, scăpați, — redați earăși lumii și vieții pământesci.

Ar fi zadarnică încercarea a descrie mărirea și puterea acelor sentimente, — ele se pot simți, dar' nici prin o artă din lume ele nu se pot înfățișa.

Este lucru de sine înțeles, că nici Anița nu a putut rămânea neatinsă de suflarea caldă a acelor sentimente.

Ea zăcea întinsă în pat, tremura în toate fibrele trupului seu, sinul 'i-se ridica cu iuțeală și încordare, buzele-'i vibrau fără întrerupere, ear' fața ardea în o roșeață ușoară, ca abureala unui vânt din serile de vară; — ochii ei erau atât de mari, atât de strălucitori și plini de foc, ca-și-când toată puterea de viață a trupului ei bolnav și slăbit s'ar fi concentrat în acel ultim fenomen de viață.

Trupul ei era mult prea slab, pentru-ca să poată cuprinde în lutul seu furtuna acelor sentimente, — ele clocotiau cu turbare și amenințau a distruge vasul strîmt, în care erau închise.

Ea a zăcut astfel un cias, două, trei, — și ia întregă, — și doctorul Buna a trebuit să recurgă la mijloace liniștitoare, pentru-ca să potolească iritația, de care era frământat sistemul nervos al bolnavei sale.

După un somn forțat de câteva ciasuri, Anița s'a trezit cu capul greu și cu trupul cuprins de o neobicinuită slăbire, dar' sufletesce mai liniștită, mai ușurată. Ea se lăsă în brațele unei leneviri plăcute, îi plăcea liniștea și doria să fie mereu singură. Cu ochii întiți la un loc, ea ședea ciasuri întregi nemișcată și privia cu o nespasă plăcere la tablourile vii și vesele, ce se străcurau ca sticlele unui caleidoscop pe dinaintea sufletului seu.

Se vedea earăși sănătoasă, earăși cu putere de viață în artere, se vedea chiar fericită, — și atunci buzele 'i-se contrăgeau spre o veselă zimbire, ochii 'i-se deschideau și în fața sa se oglinda o mândrie neobicinuită la Anița Zamfirescu. — O, Dimitrescu, — deși totdeauna numai cu duioșie se gândia la el, — a vătămât-o prea fără cruțare în iubirea de sine și Anița nu-'i putea ierta. Când se vedea sănătoasă, dorul de răsunare 'i-se trezia în pept, doria să fie fericită, să facă fericit pre un alt bărbat, — și se vadă pe Dimitrescu, cum cu părere de rău și invidie privește la acea fericire, destinată pentru el.

„Dle doctor, acum nu vom mai aștepta“, îi dișe cu imputare lui Buna, când acesta 'și-a făcut a doua di visita sa de dimineată.

„Am așteptat destul, domnișoară, după această di, plină de glorie pentru știința medicală. Și eu bătrân cum sînt, trebuie să mulțumesc lui Dumnezeu, că m'a învrednicit și pre mine de a vedea realizat visul doctorilor din toate veacurile“, răspunse bătrânul doctor, cuprins de un nobil entuziasm. Apoi se întoarse spre Zamfirescu și continuă în același ton maiestos: „Știința noastră face progrese colosale, progrese despre care pe

vremea când eu studiam pe băncile școalei nici nu visau elevii lui Aesculap. Dar' pentru aceea cred, că nici noi nu am stat înderetul colegilor nostri de astăzi, — dacă ei știu mult, noi credeam mult. Noi credeam în știința noastră ca într'o dogmă sfântă și în puterea convingerilor noastre am fi fost în stare, să suferim martiriul pentru ele, — ei știu astăzi multe, dar' credința lor este atât de slabă, încât o poți sufla ca pre un nor de scame ușoare. — Așa e! Toate lucrurile în această lume își au mersul lor firesc: dacă noi nu credeam atât de mult, ei astăzi nu ar ști multe, și dacă ar crede și ei, — știința nu ar înainta“.

Zamfirescu și fiică-sa ascultau cu evlavie monologul plin de entuziasm al doctorului Buna, dar' amândoi abia așteptau să se termine, ca să treacă la partea practică a cestiunei. Și când bătrânul medic a făcut o pauză mai lungă, ca să răsufle, Anița a și dat conversației direcția dorită dișend:

„Acum, domnule doctor, întrebarea cea mai importantă este, cum vom pute primii și noi o sticlută din acea miraculoasă limfă!“

„Da, doctore“, continuă Zamfirescu, „trebuie să câștigăm acel leac prețios, să știu, că mă costează cinci, zece mii, — jumătate, întreaga mea avere, — numai să putem reda Aniței sănătatea dorită“.

Doctorul Buna simți, că se cere dela dînsul un lucru greu, — începî a clătina din cap și dișe cu glas nehotărît:

„Negreșit, că vom încerca tot, să ajungem și noi în posesia unei cantități cât de mici din limfa lui Koch, — dar' după-cum citesc și preved eu, limfa se poate produce cu greu și îmbuldeala pentru câștigarea ei va fi mare“.

S'au învoit apoi cu toții, să mai aștepte o di, două, informațiunile diarelor, pentru de a ști, unde și la cine să se adreseze.

Prevederea doctorului Buna s'a împlinit. Diarele aduceau informațiuni de tot ciudate despre îmbuldeala, ce domnia în Berlin. Abia au trecut 2 zile și o adevărată migrațiune de popoare s'a îndreptat spre capitala imperiului german. Medicii mergeau să studieze noul metod, bolnavii se-și găsească sănătatea perdută și unii dintre ei neputînd suporta strapațele unei călătorii îndelungate în vreme de iarnă muriau pe drum sau muriau în hotelurile Berlinului, departe de țeara lor, de rudele lor, dar' muriau cu numele lui Koch pe buze, cu fața zimbitoare, încălđită de nădejdea vindecării.

O, Doamne, atât de dulce este această viață, atât de atrăgătoare este această lume, în care găsim multe, multe dureri și numai puțină mulțumire și bucurie?!

Da, viața pămîntească este frumoasă, când ne apropiem de pragul vecinicii: în fața acelu gol nemărginit, necunoscut, simțim un fior ne-

plăcut de neastempăr, frică și îndoială, — și atunci ne simțim atrași cătră această lume, pre care de atâtea-ori am desprețuit-o.

„Domnule doctor“, duse Anița într'o dimineață cătră Buna, cu glasul slab și înecat, „fă ori-și-ce, adresează-te cătră ori-și-cine... numai să-mi câștigi limfa, curând... cât mai curând, — căci nu va mai trece mult, — și va fi târziu... prea târziu...“

În adevăr boala Aniței progresa cu pași uriași, ea era atât de slabă, încât abia mai putea vorbi și prin pielea ei străvezie puteai număra toate osuțele unul lângă altul, așa precum le-a așezat natura.

(Va urma).

Afrodita.

O povestire din vechia Elada. De Ernst Eckstein. — Traducere din nemțește.

(Urmare din Nr. 14).

„Vino, Cheimon!“ duse fata, chemând dulăul la sine. „Așa e, că tu nu suferi, ca Neairei tale să 'i-se facă vr'un rău? Bunul meu prieten, pentru aceasta o să te recompensez“.

Cănele dedea din coadă și-și ridică privirile spre Neaira, așa că lui Acontios, care acum părăsise locul de după tufele de pe dâlm, și se apropiase de gardul de mirt, earăși 'i-se înfățișă în memorie păstorita lui. Idea, că Neaira se află în nemijlocita lui vecinătate, îi pricinui o particulară emoțiune. Vecinii sunt avisați, a trăi unii cu alții în bună prietenie. Aici mai ales îi părea acest lucru cu deosebire firesc, căci însuși ȕeiii păreau a fi orînduit, că pe această cale să fie apropiat de singura ființă cu vieață, cu care, — afară de Melanip, — avea relațiuni în orașul Milet.

Tocmai voia să o strige pe nume, când Neaira rosti pe al lui cu o vie surprindere. Ea zărise figura sveltă a tinărului în dosul gardului de mirt și tresări, precând o văpaie de roșeață îi inundă fața.

„Cum ajungi tu aici în casa mătușichii Coronis?“ întrebă ea apropiindu-se de gard.

„Și tu vecina mea?“ replică Acontios zimbînd.

„Eu locuiesc aici la Laogoras, care mă alintă și mă îngrijesce ca pre un copil. Ce întemplantare curioasă! Dar' cum de veniși tu aici? Em m'am uitat în direcțiunea aceasta“.

„Colo pe dâlmul cel mic am stat și v'am observat“.

Fata se înroși de nou.

„N'ai cauză să 'nroșesci“, duse Acontios. „Mai cuviincioasă și mai cuminte nu putē fi nici chiar o Spartană. Acel tinăr pare cu totul robul amoroșului seu“.

Neaira își ridică ochii la dînsul.

„Tu ȕici aceste cuvinte, ca-și-când 'ți-ar părē ceva greu de cuprins. Se 'nțelege, Neaira scie prea bine, că nu e frumușică“.

„Din contră, ești încântătoare“.

„Sē lăsăm aceste! De altcum, — ce gînduri te munciau aȕi? Eu te salutai la statua lui Creon, — dar' tu nici m'ai vȕdut, nici m'ai auȕit“.

„Eram indispus“, duse Acontios.

„Indispus? Aici în frumosul Milet? Sub acest splendid cer? În îmbulȕeala pitorească a Străȕii Portului?“

„Da, Neairo. N'am aflat, ce doriaș“.

Îi povestî apoi nesuccesul din piață, și cât de mult îl apasă, că din lipsa unui model potrivit el sē vede împedecat a se apuca cu energie de executarea unei opere, care înaintea ochiului seu sufletesc este aproape terminată.

Neaira se puse pe gînduri.

„Așadară frumusețile reci, de distincțiune, pre care artiștii le folosesc pentru statuetele lor de ȕei, acele nu 'ți-se potrivesc?“ întrebă ea încet. „Ei, spune dar', cum ar trebui să fie fata, care 'ți-ar conveni ȕie?“

„Ca tine“, isbucni Acontios.

Fața Neairei se făcū roșie ca focul.

„Ca mine?“ bîlbîi ea. „Dar' ca mine sînt mii, și earăși mii!“

„Nici ȕece!“ replică Acontios; „și aceste ȕece sînt greu de aflat și și mai greu de dobîndit“.

„Și ce adecă are se facă o astfel de fată, care are să-ȕi servească ca model?“

„Nimic. Numai să stee neclintită în poziția ce 'i-o dau eu“.

Se făcū o paușă.

„Ascultă, Acontios!“ duse Neaira. „Dacă nu e ceva mai greu, atâta lucru ași face și eu de dragul tȕeu. Pare-că ȕiseși, că eu ași fi așa după cum îți convine“.

„Cum? — Tu ai vrea?“

„Cum nu, dacă-ȕi pot fi de vr'un folos“.

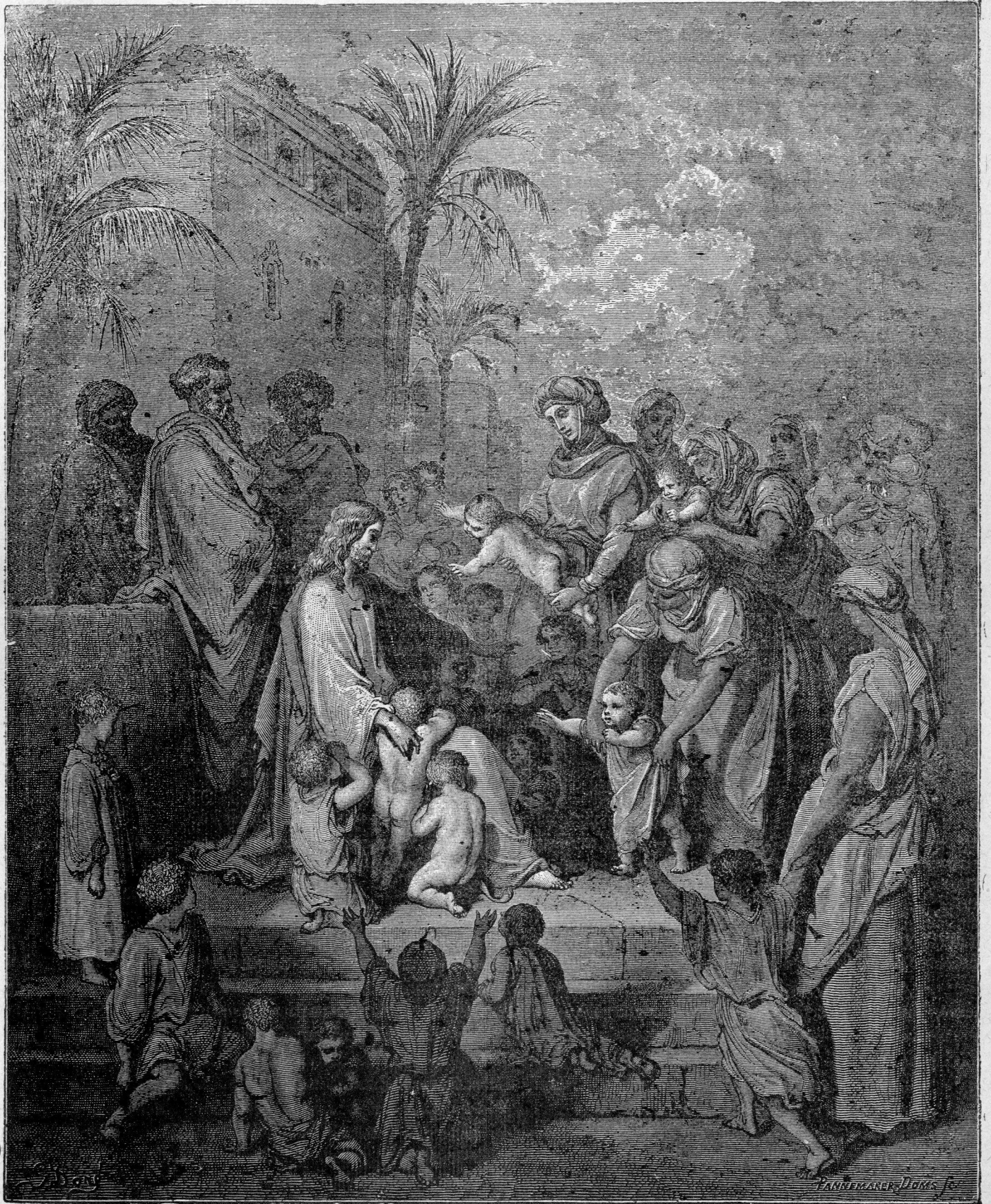
„Și ce ceri pentru acest serviciu? — Scii, Neairo, că nu sînt avut“.

„Te rog, mă vatēmi, Acontios? Pentru un serviciu făcut unui prieten, doar' nu vei voi să primesc plată“.

În ochii ei trecū earăși ca un fulger acel ceva în privire, pre care 'l observase el încă ieri, și care părea a ȕice: prin acest serviciu de prietenie te pun în cătuși, pentru-că vreau, ca și tu să ai față de mine simțeminte prietenesci și să nu-ȕi uiți nici-odată, cum Neaira 'ȕi-a venit în ajutor. El stătū un moment nedecis; dar' dorința ferbinte a artistului, a-ȕi crea opera sa artistică în cea mai mare perfecțiune posibilă, învinse în fine temerea, ce se furișase în mintea lui.

„Bine, Neairo“, duse el vesel, „primesc bunăvoința ta cu plăcere și mulțumită. Pe ce timp vrei să mă cercetezi prima-dată?“

„Când voiesci tu, acum la moment. Coronis doarme pe această vreme întocmai ca și Lao-

„Lăsați pruncii să vină la mine“.

goras, și mai bine, e mai bine: ei n'au tocmai trebuință să scie ce învoială avem noi între noi“.

„Treci dar' dincoace. Dulăul îl poți aduce și pre el cu tine“.

„Îndată“, țise Neaira.

Ea trecu apoi înainte prelungă gard, până ajunsese la un loc, unde tufele se puteau da cu înlesnire la o parte. Aici se vîri prin el; Cheimon urmă hămăind. (Va urma).

Iubileul de 25 ani al Academiei române.

București, 2 Aprilie 1891.

(Urmare și fine).

Starea Academiei.

La început Academia ținea ședințele sale în sala senatului din edificiul universității. Acum însă, din munificența statului român, Academia dispune de un frumos și larg teren în Calea Victoriei, pre care în scurt timp are să se ridice edificiul ei propriu, ba o parte a aceluia este deja gata, cuprinzând prețioasele ei colecțiuni.

Ear' ca publicul cititor al acestei stimate foi să cunoască baremi în liniiaminte generale și prestațiunile științifice și literare, precum și starea materială a Academiei, însemn aci, că Academia în decurs de 25 ani a dat popoului român îmbelșugate fructe: 46 volume Anale, 14 volume publicațiuni despre limba română: Dicționar, gramatică și texte vechi, apoi 10 volume opere de ale vechilor istorici români: Cantemir, Miron Costin, N. Bălcescu, 3 volume studii și colecțiuni de obiceiuri și de literatura populară română, 7 volume traduceri din clasicii latini și greci, 17 volume documente istorice, 6 volume studii istorice ș. a. Ear' despre intensivitatea și valoarea acestor publicațiuni ajunge a aminti, că documentele istorice, colectate de nemuritorul E. Hurmuzachi, apoi de G. Barițiu, N. Densușanu, G. Tocilescu, I. Bianu ș. a. de prin arhivele Vienei, Moscvei, Veneției etc., ajung aproape la 10.000, și că d. e. lucrările pentru dicționarul limbei române (Ethymologicum magnum Romaniae) de eruditul B. P. Hașdeu, ale căror spese le poartă însuși Regele Carol I., cuprind deja aproape două tomuri mari, și încă n'au terminat cu litera A. — În fine cât pentru starea ei materială, Academia dispune astăzi de o avere de 2 $\frac{1}{2}$ milioane lei, fiind unele pozițiuni încă la dispozițiunea donatorilor. Din această frumoasă sumă aproape 1,800.000 lei derivă din 16 donațiuni, între care și a generoasei princese Alina Știrbei.

Biblioteca Academiei aumără aproape 41.000 volume, apoi o colecțiune de aproape 1000 manuscrise, preste 20.000 documente încă nepublicate, o însemnată colecțiune de charte, stampe și portrete vechi, în fine o colecțiune de preste 3000 monede: românesci, rusesci, polone etc.

Nu pot încheia mai bine raportul acesta, decât cu cuvintele, cu care eruditul și meritulat secretar general D. A. Sturdza încheia raportul seu despre activitatea de 25 de ani a Academiei române. Făcând amintire despre membrii trecuți din viață, dînsul continuă și încheia astfel:

„Să ne aducem aminte cu pietate în această zi de sîrbătoare de acești membri ai tinerei noastre instituțiuni, să le binecuvîntăm numele și memoria și dela dînșii să luăm tărie, noi cari sîntem încă în această luptă nobilă pentru știință, pentru lumină, pentru cultură.

„Națiunea românească întreagă are privirile ațintite asupra noastră, ea așteaptă lumină dela Academia română; ea ne ajută și ne însuflețește.

„Participarea augustilor nostri suverani și a principelui moștenitor la lucrările noastre, interesul viu, ce ei poartă acestei instituțiuni naționale, sînt un stimulent mai mult pentru a mări activitatea noastră.

„Să lucrăm dar' și să încuragiăm lucrările celor-ce muncesc și cugetă pentru Români, ca astfel să rămănem în Orientul Europei totdeauna un focar netăgăduit și influent de cultură și să întărim credința și convicțiunea tuturor, că Români sînt la Dunărea-de-jos cei mai energici muncitori în domeniul științelor și al artelor, cei mai neobosiți propagatori ai civilizațiunei“.

Epilog.

Din ședințele ordinare ale Academiei îmi țin de datorință a comunica on. public al „Foaiei Ilustrate“, că Academia înainte de ședința festivă s'a ocupat de cenzurarea scrierilor întrate la concurs, de pregătirea nouelor concurse, de afacerile sale economice, de preparativele pentru ședința festivă, de alegerile de membri noi. În această categorie cade și alegerea dlui Iosif Vulcan din Oradea-Mare de membru ordinar, a profesorului german Traugott Tam m, cunoscutul istoric filoromân, de membru onorar, ș. a.

În ședința dela 2 Aprilie s'au adus la cunoștința Academiei, între vii manifestațiuni de plăcere, numeroase telegrame dela membri absenți, dela particulari și dela corporațiuni din toate părțile, unde locuiesc Români, pentru prosperarea Academiei. Tot atunci membrul cor. Z. Boiu a dat citire Odei sale la iubileul de 25 ani al Academiei române, care a fost ascultată cu plăcere, și, conform concludului luat în unanimitate, are să fie publicată în Analele Academiei. Ear' în ședința proximă s'au notificat mai multe daruri întrate la Academia din incidentul iubileului: V. A. Urechia și Z. Boiu donează mai multe cărți vechi românesci, Dem. Sturdza, între șgomotoase aplause, aduce un dar de deosebită valoare, adevă o parte din coroana lui Stefan-cel-Mare al Moldovei ș. a.; ear' G. Barițiu a citit unele părți din Istoria mai recentă a Românilor, apretînd cu deosebire meritele senatorilor imperiali: Metropolitul Andreiu baron de Șaguna, Andreiu Mocioni de Foen și baronul A. Petrino.

Sesiunea presentă a Academiei se va termina probabil pe la Dumineca Floriilor. *

Expoziția din Caransebeș.

(Urmare și fine).

Revenim în treacăt asupra numeroaselor și prețioaselor obiecte expuse de familiile clasei culte. Obiectele din cestiune înlocuiesc lipsa de originalitate printr'o tehnică mai înaintată și dovedesc un grad însemnat de gust și dexteritate. Rufării în tot soiul de cusături, garnituri, tablete, obiecte de ornament și de trebuință casnică ș. a. se perëndau și documentau un spirit nu atât luxos, cât mai ales casnic, — ceea-ce credem, că sîntem datori a nu trece cu vederea, spre lauda femeilor noastre.

Dăm ca exemplu o tabletă brodată, ce purta inscripția:

„Tot ce mînci îți mai priesce
Când cu drag 'ți-se servește“.

Un glumeț a crezut de cuviință să facă versurilor corecțiunea următoare:

„Ce mînănci îți mai priesce,
Când cu foamea se 'ntâlnește!“

Între obiectele confecționate din hârtie, piele, sîrmă, filigrană ș. a. am observat câteva farfurii cu figuri colorate în majolica de d-șoara Iulia Iovescu din Caransebeș, elevă la școala de industrie din Budapesta.

Manufacturile de lemn erau reprezentate prin mobile și obiecte de casă, produse de mășerie, strugărie și firezărie. Ornamentarea mobilelor în stropituri cu tuș pe lemn poleit era executată cu atâta pricepere, încât putea ține locul celor mai frumoase execuțiuni în mozaicul așa de mult apretiat. Un altfel de ornamentare a obiectelor de lemn s'a putut observa în desemnul făcut în arsură de d-nii Novăcescu și Săgărtău, caransebeșeni, fosta elevi în stabilimentele museului tehnologic din Viena. O masă rotundă, strugărită de dl. Novăcescu, arată decorațiuni în arsură, de o rară frumseță și perfecțiune în forme. — Publicul a mai fost surprins de nise tave pe lemn cu desemn în arsură, ce reprezenta un păcurar (cioban) din munții Severinului, îngenunchiând la foc și mestecând colesa (mămăliga) în căldărușa ce atîrnă de cocaie d'asupra focului. Căldărușa amenință a scăpa din creștătură; dar' păcurarul o prinde cu mâna stîngă, învîrtind voinicesce cu mestecăul din mâna dreaptă. Situația e potrivit caracterisată prin versurile dedesubt:

„Stăi, colesă, nu te duce!
Că te scald în lapte dulce“.

Tavele cu păcurarul s'au vîndut în favorul fondului Reuniunii, și ni-se spune, că s'au cumpărat pe întrecute ca suvenir dela expoziție. — Mai facem la locul acesta amintire și despre cadrul mare sculptat în lemn de țeranul Moise Busiioc din Berliște. Cadrul a fost expus de P. S. S. dl. episcop Nicolae Popea. Arabescurile sculptate sînt de o corectitate perfectă; lucrul acesta de manufactură a produs uimire în toți privitorii și ne desvêlesce un tablou extraordinar, care ar merita încurajare. —

Cuprinși de neexplicabile emoțiuni părăsim sala cea mare pentru a trece în „cabinetul de tablouri“ și a termina visita noastră sub impresii curat estetice. Tăcerea ce domnia în cabinet însoțită de lumina, care se vîrsa cu economie prin o fereastră mare, te pune într-o poziție oare-cum de evlavie. N'aveai să faci cunoștință cu artiști de profesie, și cu toate aceste ești plăcut surprins, când dai preste opere, ce nu reclamă indulgența deosebită a criticei și nu voesc să fie apretiate în spirit de protecție.

Am găsit, între pânzele expuse lucrări de „genre“, capete de studiu, peisage și portrete. La aceste se adăugau schițe în oleu lucrate pe lemn și o reproducție galvanoplastică a unui bas-relief.

Piesele de studiu lucrate de răposatul general Guranu din Caransebeș și expuse de dl. căpitan Jivanu tot de aici, înfățișau incarnațiunea plină, molatică; caracteristica acestor tablouri este aerul tulbure, în care conturile apar șterse. De altcum coloritul e viu și expresiv. Între piesele sale „genre“ au atras atențiunea poate a tuturor vizitatorilor pânza ce ne arată o față eșind din casă în întunec cu lumina aprinsă în mână. Aerul neliniștit o silesce să apere flacăra cu palma dela o mână, ca să nu se stingă. Lumina roșie, ascunsă în găvanul palmei, iluminează haina de pe brațe, umăr și pept, punând fața într-o umbră surprindătoare, misterioasă. Coloritul și umbră analoagă aflăm în tabloul de sub tronul maicii Domnului din catedrala Caransebeșului, un tablou admirabil înfățișând înmormântarea Domnului.

Menționăm peisagele răposatului Mihail Biju, care excelează prin aerul lor clar și prin sceneria plină de viață naturală. Dl. Al. Biju a expus portrete și schițe în oleu, favorabil apretiate de public. Și tot asemenea dicem și despre tablourile frumoase ale dlor Iacobici și Ghersetici.

Terminăm raportul acesta asupra impresiunilor, cum le-am dobândit în fugă, pentru a da cuvinte de mulțumire comitetului Reuniunii femeilor române caransebeșene, care a știut să ne dea ocazia unei plăceri, pre cât de rare, pre atât de instructive.

Biserica, școală, educațiune.

— Sinodul ordinar eparchial al diecesei gr.-ort. a Caransebeșului e convocat pe 28 Aprilie n. la biserica catedrală din orașul Caransebeș, prin literale de sub Nr. 106 pres. ale P. S. S. părintelui episcop Nicolae Popea. — **Deputații aleși ai sinodului** din Caransebeș sînt următorii: a) din cler: Andreiu Ghidiu, protopresbiter; Dr. George Popoviciu, protopresbiter; George Gașpar, paroch; Sebastian Olariu, protopresbiter; George Popoviciu, paroch; Teodor Cioloca, paroch; Alexandru Ioanoviciu, protopresbiter; Aurel Drăgan, admin. protopresbiteral; Mihaiu Juica, paroch; Ioan Popoviciu, protopresbiter; Filip Adam, protopresbiter; Ioan Petroviciu, paroch; Alexandru Popoviciu, admin. protopresbiteral; David Têrfaloaga, paroch; Maxim Popoviciu, admin. protopresbiteral; Filaret Musta, protosincol; Ilie Sêrbu, paroch; Mihaiu Popoviciu, protopresbiter; Nicolae Brinzeiu, paroch; Trifon Miclea, protopresbiter; b) mireni: Ioan Ionaș, asesor consistorial (în două cercuri); Dr. Aurel Oprea, avocat; Dr. Alexandru Mocsonyi; Constantin Radulescu, avocat; Dr. Stefan Petroviciu, avocat; Simeon Popetișu, senator magistratual; Titu Hațeg, avocat; George Martinescu, avocat; Stefan Velovan, director la instit. pedagogic; Alexiu Onișiu, asesor la tribunal; George Ioanoviciu, proprietar; Ioan Marcu, învățător; Coriolan Brediceanu, avocat; Traian Barzu, asesor consist.; Dr. Lazar Simon, avocat; Ioan M. Roșu, avocat; Martin Tapu, învățător; Constantin Ioanoviciu, proprietar; Dr. Aurel Novac, avocat; Vincențiu Babeș; George Serb, avocat; Dr. Aurel Maniu, notar public (în două cercuri); Dimitrie Lintă, învățător; I. E. Țeranu, comerciant; Ioan Budințanu, avocat; Petru Broșteanu, secretar la societ. drum. ferate; Iuliu Petric, avocat; Stefan Antonescu, pres. sedrii orfan.; Zeno Mocsonyi; Ioan Popoviciu sen., controlor diecesan; Ilie Curescu, vice-pres. la comunit. de avere; Patriciu Drăgălină, profesor; Leontin Simonescu, secret. consist. metropolitan; Isaia Stoica, oficiant; Iuliu Novac, avocat; Dr. Iuliu cav. de Pușcariu, subjude reg.; Petru Tisu, avocat; Simeon Moldovan, jude regesc. — **Dar în favorul bisericeii.** Dl. Basiliu Bașiota, jude reg. i. p. și avocat în Abrud, a donat, precum spune „Unirea“, bisericeii gr.-cat. din Ponorel opt părțile de pământ și o casă de lemn, aflătoare pe terenul acelei comune.

Literatură și știință.

— **Geografia politică**, pentru a VII-a clasă gimnasială și privați, de Aron Deac, profesor la gimnasiul superior gr.-cat. din Blaj, este titlul unei cărți de școală apărute de curînd la Blaj în tipografia seminarului gr.-cat. — Pretul 80 cr. v. a.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— O trupă de lăutari români, sub direcția d-nului George Ochi-Albi, va pleca din Bucuresci la Moscva pentru producțiuni musicale la expoziția ce se va deschide în vechia capitală a Rusiei. — „**Meșterul Manole**“, drama cea mai nouă a reginei-poete Carmen Sylva, se va reprezenta pentru prima-oraă Duminecă în 3 Maiu n. în o matiné-ă a Teatrului de Curte din Viena. Din acest incident va sosi la Viena un tren separat din Bucuresci cu

numeroase notabilități ale curții române și ale aristocrației române. Maiestatea Sa și toți membrii Curții imperiale vor asista la reprezentație.

De toate și de pretutindeni.

— **Academia Română** și-a încheiat lucrările sale din această sesiune în ședința de Luni, 16 l. c., prin un reasumat, făcut de dl. Sturdza, secretarul general, asupra acestor lucrări. În această ședință s'a terminat și cesțiunea conferirii premiilor. S'a acordat un premiu dlui G. Meitani pentru „Studii asupra constituției Românilor“, ear' premiul științific dlui Gr. Ștefănescu. Operele dlor: I. Gherea (Dobrogeanul), „Studii critice“; L. Caragiali, „Năpasta“ și C. G. Dișescu, „Curs de drept public român“, deși au fost călduros recomandate de o parte a membrilor, n'au întrunit majoritatea recerută pentru conferirea premiilor. Tot în această ședință s'a acceptat o propunere, conform căreia pe viitor nici un membru al Academiei să nu mai poată prezenta lucrări de ale sale la concurs. — Dl. Gr. Tocilescu a citit un memoriu interesant și amănunțit asupra monumentului dela Adam-Clisi, din Dobrogea, ear' dl. Iosif Vulcan o odă, care a fost mult aplaudată. — În birou s'au ales: president: domnul Ioan Ghica; vice-presidenți: dd. B. P. Hașdeu și generalul Falcoianu; secretar general dl. D. Șturdza, acesta pe șapte ani, ceilalți pe trei ani. Membru ordinar în locul devenit vacant prin moartea dlui T. Cipariu, s'a ales dl. Iosif Vulcan, redactorul revistei „Familia“ din Oradea-Mare. (În acest înțeles rectificăm notița noastră din Nr. 14). — **Fundațiune pentru încurajarea meseriilor și a industriei.** În Timișoara s'a constituit un comitet cu scopul, ca pentru eternizarea memoriei lui Antonie Mocsonyi de Foen, să înființeze prin colecte sub numele regretatului răposat, o fundațiune, din ale cărei venituri să se creeze stipendii pentru tineri români, care vor îmbrățișa cariera de meserii și industrie. Colectele se urmează cu bun succes. — **Societatea sodalilor români din Brașov**, arangiază Luni în 22 Aprilie în sala „Hotelului Central Nr. 1“ o producție cu cântări și delamațiuni și petrecere cu joc. În program se află: „Viscolul“, de Dürner, cor; „Călărașul Român“, cântonetă de I. P. Bancov; „Cucuruz“, cântec popular de V. Humpel, cor; „Umbra lui Mircea“, de Gr. Alexandrescu, declamațiune; „Cărlanii“, vodevil de C. Negruzzi.

Cronica săptămânii.

— **Parlamentul ungar** a terminat și în a treia citire pertractarea proiectului de lege despre unele schimbări în organizațiunea judecătoriilor și a procuraturilor și a hotărât apoi a nu mai ține ședințe meritorice până nu se va prezenta spre pertractare proiectul despre prefacerea administrațiunii în administrațiune de stat. În una din ședințele premergătoare deputatul Polonyi interpelă pe ministrul de honveđi asupra ordonanței, prin care colonelii de honveđi sunt îndemnați a intra în serviciul armatei comune, cu scop de a se califica pentru comandanțe mai înalte și asupra transferării de ofițeri din armata activă în cea de honveđi, dispozițiuni prin care s'ar îngreuna pe de o parte avansamentul ofițerilor de honveđi, ear' pe de alta s'ar altera caracterul național al armatei de honveđi. — În contra prefacerii administrațiunii în administrațiune de stat s'a ținut un meeting la Cluj în 25 l. c., în care prin vorbitorii Ugron și Bartha s'a condamnat proiectul de lege pentru crearea administrațiunii de stat. În același înțeles s'a pronunțat și comitatul Albei-inferioare, din contra congregația comitatului

Maramureșului, Somogy și Sătmar, reprezentanța orașelor Alba-Regală și Timișoara s'au pronunțat în sens favorabil prefacerii administrațiunii. — **Alegerile pentru sesiunea viitoare a camerelor române** s'au săvârșit. O icoană hotărâtă despre proporția numerică a deputaților din diferitele partide nu se poate face încă, pentru-că, deși e adevărat că guvernul de present are o majoritate nu prea însemnată, această majoritate poate să se altereze încâtva prin rezultatul balotagiilor, al căror număr se urcă la 40. Liberalii-naționali, care în camerele trecute au fost în o minoritate dispărentă, în camerele presente vor ave 47 mandate, afară de cele-ce le vor mai dobândi la balotagie. — **În Germania** pentru moment toate cesțiunile s'au retras mai în al doilea plan în fața trecerii din viață a mareșalului campestru contele H. Moltke, care a fost unul din cei d'ântei beliduci ai tuturor timpurilor, reorganisorul armatei prusiane și germâne și mai presus de toate, dimpreună cu împăratul Wilhelm I. și Bismarck, unul din creatorii unității germâne. Toată presa germână, fără deosebire de colorit politic, întocmai ca și presa străină e de acord în a recunoaște meritele acestui mare bărbat ca militar genial, ca patriot și ca om. „Un prieten și sfătuitor 'mi-a fost răpit“, dice împăratul Wilhelm II. Regret în mod dureros pierderea ireparabilă, pre care dimpreună cu mine o a suferit armata precum și întreaga patrie germână. Până la cea din urmă răsuflare, fericitul și-a câștigat merite pentru gloria armatei și pentru binele patriei, a cărei mulțămire nu se va stinge nici-când“. La înmormântarea, care s'a făcut în 28 Aprilie st. n., după expresa dorință a răposatului fără pompă mare, a asistat prelungă reprezentanți ai staturilor germâne și generalul Beck, șeful statului major austriac, ca reprezentant al Majestății Sale monarhului nostru, și o deputațiune a Regimentului de inf. Nr. 71, care poartă numele lui Moltke. — **În Franția** devine din ce în ce tot mai pronunțată mișcarea în contra sistemului de vamă protecționistă, spriginită de comisia vamală a guvernului. Consiliul comunal din Paris a luat o rezoluțiune, în care protestează energic în contra protecționismului, ca răgubitor nu numai intereselor economice, ci și politice ale Franției. În același înțeles s'a prezentat camerei o petițiune a orașului Marsilia cu multe mii de subscrieri, ear' economistul Leroyer-Beaulieu combate foarte aspru procederea comisiunii vamaie a camerelor franceze, ca una care e menită a isola Franția cu totul nu numai în privințe economice, ci și în privința politică, și a pregăti calea pentru o mare uniune politică sub egida Germaniei, alături sau chiar în contra Franției.

Sciri personale.

— **Promosiune.** Petru Barbu din Lugoj s'a promovat la 4 Aprilie doctor în teologie la universitatea din Cernăuți. — **Numiri.** Au fost numiți: jude la curia reg. dl. Andreiu Adam; jude la tabla reg. din Seghedin judele Ioan Nistor din Cluj. — **Advocat nou.** Dl. Dr. Laurențiu Pop din Abrud, depunând censura de avocat la tabla reg. din Murăș-Oșorheiu, și-a deschis cancelaria de avocat în Abrud. — † **Ioan Russu**, protopresbiter și fost director al institutului preparandial din Arad până la anul 1882, a răposat la 1:13 Aprilie a. c. Născut la 26 Octomvrie 1816 în Banat-Comloș, el a fost un distins și devotat preot, învățător și un zelos luptător pentru interesele naționale. — † **Mareșalul campestru, contele Helmut Moltke**, încă unul din trinitatea: Wilhelm I, Bismarck, Moltke, care a întemeiat unitatea Germaniei, a răposat la Berlin la 24 Aprilie n. Născut la 26 Octomvrie 1800 în Parchim în Mecklenburg-Schwerin, ca fiul unui căpitan, dînsul a intrat în serviciul militar danez, de unde la 1822 a trecut în serviciul militar prusian. Activitatea lui strategică o a început la 1863 pe timpul războaielor polone. La 1864 în contra Danezilor, la 1866 în contra Austriei și la 1870—71 în contra Francezilor, dînsul a fost totdeauna unul dintre conducătorii glorioși ai armatelor prusiane și germâne.